

Olsztyn, 14 marca 2019 r.

PS-VI.431.1.5.2019.AP

Pani
Małgorzata Wojtas
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Braniewie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko – Mazurskiego nr FK-IV.0030.26.2019 z dnia 24 stycznia 2019 roku (**akta kontroli str. 1**) zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

1. Agnieszka Pastuła – główny specjalista, kierująca zespołem kontrolnym,
  2. Lilla Kondrusik – główny specjalista,
- przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Braniewie przy ulicy Moniuszki 5, 14- 500 Braniewo. Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 06 lutego i zakończono 08 lutego 2019 roku. Zakres kontroli obejmował formy pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w świetle przepisów:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2018 poz. 998 ze zm.), zwanej dalej ustawą lub ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 roku w sprawie szkoleń na asystenta rodziny (Dz. U. Nr 272 poz. 1608), zwanego dalej rozporządzeniem.

W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym użyto skrótów:

1. GOPS / Ośrodek / Kontrolowana jednostka – co oznacza: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Braniewie,
2. Kierownik / Kierownik GOPS / Kierownik kontrolowanej jednostki – co oznacza: Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Braniewie – panią Małgorzatę Wojtas,
3. Asystent rodziny/Asystent – co oznacza: asystenta rodziny, o którym mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
4. Regulamin – co oznacza: Regulamin Organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Braniewie,
5. Statut – co oznacza: Statut Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Braniewie,
6. Projekt – co oznacza: projekt współfinansowany z EFS w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko – Mazurskiego na lata 2014 – 2020,

7. Federacja FOSA/FOSA – co oznacza: Federację Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko – Mazurskiego FOSA.

Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia 2018 r. do dnia jej zakończenia, fakt jej przeprowadzenia zespół inspektorów odnotował w rejestrze kontroli prowadzonym przez Ośrodek. Czynności kontrolne przeprowadzono w obecności pani Małgorzaty Wojtas – Kierownika GOPS. Ustaleń dokonano w oparciu o analizę prowadzonej w jednostce dokumentacji oraz informacje przekazane bezpośrednio przez Kierownika kontrolowanej jednostki.

Działalność Ośrodka w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami.**

USTALENIA KONTROLI

1. Przedmiot kontroli w dokumentach organizacyjnych kontrolowanej jednostki.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Braniewie, jako jednostka organizacyjna gminy Braniewo, działał na podstawie Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Braniewie przyjętego Uchwałą nr 36/VI/2013 Rady Gminy Braniewo z dnia 7 czerwca 2013 roku w sprawie Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (**akta kontroli str. 3 - 10**).

Kontrolującym przedstawiono także Regulamin Organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Braniewie, wprowadzony Zarządzeniem nr 4/IX/2016 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Braniewie z dnia 28 września 2016 roku ze zmianą z dnia 21 czerwca 2017 roku (**akta kontroli str. 11 - 30**).

Kontrolowana jednostka, zgodnie z zapisem § 8 ust. 3, pkt 4 Statutu, realizuje zadania własne gminy w zakresie określonym w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

2. Trzyletni gminny program wspierania rodziny.

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy, Ośrodek opracował i realizuje *Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018 – 2020*, przyjęty Uchwałą nr 99/VII/2017 Rady Gminy Braniewo z dnia 19 grudnia 2017 roku (**akta kontroli str. 31 - 40**). W Programie uwzględniono diagnozę środowisk rodzinnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2016/2017. Jako cel główny Programu przyjęto stworzenie optymalnych warunków do wychowania dzieci w środowisku biologicznej rodziny oraz wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Określono cele szczegółowe, działania oraz wskaźniki realizacji działań.

3. Zgodność zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami oraz tworzenie możliwości podnoszenia przez nich kwalifikacji.

W wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono, że w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Braniewie, w okresie objętym kontrolą, nie zatrudniano asystentów rodziny, o których mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Jednocześnie ustalono, że Ośrodek, na mocy *Umowy partnerskiej na rzecz realizacji Projektu „Rozwój wysokiej jakości usług społecznych w gminach Braniewo i Frombork”*, realizował w partnerstwie z *Federacją Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko Mazurskiego FOSA* projekt współfinansowany ze środków unijnych z Europejskiego Funduszu Społecznego (okres realizacji Projektu: 1 marca 2017 r. – 31 lipca 2019 r.) Kierownik kontrolowanej jednostki poinformowała, że w ramach Projektu, FOSA realizować miała zadania z zakresu wspierania rodziny wynikające z ustawy na terenie Gminy Braniewo, w tym zapewniać rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo – wychowawcze wsparcie asystenta rodziny. W związku z tym, Kierownik w pisemnym wyjaśnieniu oświadczyła, że nie zatrudniała asystenta rodziny, gdyż „*myśląc, że asystent zatrudniony w ramach projektu będzie wystarczającym zapewnieniem wsparcia rodzin. Wynikało to z błędnej interpretacji ustawy*” **(akta kontroli str. 41 - 42)**.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy asystenta rodziny zatrudnia kierownik jednostki organizacyjnej gminy, która organizuje pracę z rodziną, lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art. 190 ustawy. Jak wynika z § 8 ust. 3 pkt 4 Statutu to GOPS w Braniewie został wyznaczony do realizacji zadań Gminy Braniewo w zakresie wspierania rodziny wynikających z ustawy, asystent rodziny winien więc być zatrudniony w Ośrodku a Kierownik Ośrodka nie mógł przekazywać realizacji tego zadania innym podmiotom.

Jednocześnie nadmienić należy, że z analizy dokumentacji przedłożonej kontrolującym wynika, że pracownicy socjalni zatrudnieni w Ośrodku wnioskowali do Kierownika o przydzielenia rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo – wychowawcze asystenta rodziny (szczegółowo opisane zostało to pkt. 4 wystąpienia). Zatem zgodnie z art. 11 ust. 4 pkt 1 ustawy Kierownik Ośrodka zobowiązany był takiego asystenta rodzinie przydzielić.

W trakcie trwania kontroli Kierownik Ośrodka ponownie przeanalizowała dokumentację związaną z Projektem i stwierdziła, że w istocie Projekt ten nie dotyczył realizacji zadań wynikających z ustawy w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, co wynika ze złożonego przez Kierownika wyjaśnienia „*Po dogłębnej analizie wniosku projektowego i porozumienia z Federacją FOSA brak jest zapisów wynikających z ustawy o wsparciu rodziny*” **(akta kontroli str. 41 - 42)**.

Przyczyną powstania powyższej nieprawidłowości była błędna interpretacja przepisów ustawy przez Kierownika kontrolowanej jednostki, co skutkowało nieprawidłowym realizowaniem zadania, dotyczącego zatrudniania asystenta rodziny i zapewnienia jego wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

4. Tryb przydzielania i realizacja zadań asystenta rodziny.

Pomimo, że Ośrodek nie zatrudniał asystentów rodziny pracownicy socjalni, w ramach rekrutowania uczestników do Projektu przeprowadzali wywiady środowiskowe, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Dokonywali także oceny sytuacji osoby lub rodziny, omawiali z beneficjentami zasady uczestnictwa w Projekcie, następnie występowali do Kierownika Ośrodka z wnioskiem o przydzielenie rodzinie asystenta **(akta kontroli str. 43 - 122)**. Kierownik na podstawie wniosku pracownika socjalnego przydzielał rodzinie asystenta, który był zatrudniony przez Federację FOSA **(akta kontroli str.**

43 - 122). Z wyjaśnień Kierownika dotyczących procedury przydzielania rodzinie asystenta rodziny, o którym mowa w art. 11 ust. 4 pkt 1 ustawy wynika, że „*Realizując projekt pracownicy socjalni dokonywali analizy sytuacji rodziny, występowali do Kierownika Ośrodka o przydzielenie asystenta rodzin. Kierownik Ośrodka kierując się dobrem rodziny i wsparciem rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przydzielał do rodziny asystenta nie wiedząc, że działał niezgodnie z ustawą, że asystent, który jest zatrudniony w projekcie nie jest do jego dyspozycji*” (**akta kontroli str. 41 - 42**). Opisane powyżej postępowanie było niezgodne z wyżej cytowanym artykułem, gdyż Kierownik GOPS przydzielała rodzinie asystenta rodziny, którego nie zatrudniała.

Przyczyną powstania tej nieprawidłowości była niewłaściwa interpretacja przepisów prawa, co skutkowało realizacją powyższego zadania w sposób niezgodny z przepisami ustawy.

5. Formy pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych:

a) konsultacje i poradnictwo specjalistyczne

Jak wynika z informacji udzielonych przez Kierownika, rodziny mogły skorzystać z bezpłatnej pomocy psychologa w PCPR w Braniewie oraz Punkcie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który świadczył swoje usługi raz w tygodniu. Dodatkowo usługi takie były dostępne codziennie dla rodzin w poradni psychologiczno – pedagogicznej oraz w poradni PULS w Braniewie. Ponadto, konsultacje z rodzinami były przeprowadzane na bieżąco z pracownikami socjalnym, którzy to pomagali w umawianiu wizyt, kierowaniu do właściwych specjalistów, instytucji w celu rozwiązywania problemów występujących w rodzinie. Kierownik kontrolowanej jednostki poinformowała również, że rodziny biorące udział w Projekcie mogły dodatkowo korzystać z porad psychologa w zależności od potrzeb (**akta kontroli str. 123 - 126**).

b) terapia i mediacje

Z informacji uzyskanych w toku kontroli wynika, że Ośrodek realizował powyższe zadanie za pośrednictwem Punktu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, gdzie można było skorzystać z pomocy mediatora raz w tygodniu. Jednakże w sytuacji potrzeby działań o charakterze mediacyjnym rodziny korzystały ze wsparcia pracowników socjalnych, jak też Kierownika kontrolowanej jednostki. Rodziny, w których występowały problemy związane z uzależnieniem od alkoholu, mogły skorzystać z pomocy terapeutów uzależnień w poradni PULS w Braniewie, gdzie można było uzyskać porady i wsparcie (**akta kontroli str. 123 - 126**).

c) usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne

Z informacji udzielonej przez Kierownika kontrolowanej jednostki wynika, że w okresie objętym kontrolą Ośrodek nie świadczył usług opiekuńczych i specjalistycznych rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, gdyż zgodnie z oświadczeniem Kierownika, nie było takiego zapotrzebowania (**akta kontroli str. 123 - 126**).

d) pomoc prawna, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego,

Gmina nie zapewniała pomocy w formie pomocy prawnej. Rodziny miały natomiast możliwość skorzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej udzielanej w Starostwie Powiatowym w Braniewie. Dla osób biorących udział w Projekcie dodatkowo, w zależności od potrzeb, był do dyspozycji prawnik (**akta kontroli str. 123 - 126**).

e) organizowanie dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych dalej „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi,”

Zgodnie z informacją udzieloną przez Kierownika, na terenie Gminy Braniewo nie funkcjonowały grupy wsparcia i grupy samopomocowe. Ośrodek nie podejmował również prób utworzenia takich grup. Jednakże, w ramach realizacji wcześniej wymienionego Projektu dla osób biorących w nim udział były organizowane animacje lokalne w sześciu miejscowościach (**akta kontroli str. 123 - 126**).

6. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego.

W toku kontroli ustalono, że na terenie Gminy Braniewo nie funkcjonowała placówka wsparcia dziennego w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Funkcjonowały jednakże koła zainteresowań, świetlice, kluby i ogniska wychowawcze, do których uczęszczało łącznie 25 dzieci (**akta kontroli str. 123 - 126**).

7. Funkcjonowanie rodzin wspierających.

Kierownik kontrolowanej jednostki podała, że na terenie Gminy Braniewo nie funkcjonowały rodziny wspierające. Ośrodek podejmował próby utworzenia takich rodzin na zasadzie pomocy sąsiedzkiej, jednakże bez rezultatów (**akta kontroli str. 123 - 126**).

8. Uwagi i wnioski

Na podstawie przeprowadzonych czynności kontrolnych wnioskować można, że rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych GOPS w Braniewie zapewniał dostęp do przewidzianych w ustawie form wsparcia w ograniczonym zakresie. Rekomenduje się dalszy rozwój systemu wsparcia rodziny i podjęcie działań mających na celu zwiększenie dostępności do pozostałych form wsparcia, które przewiduje ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w szczególności: konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, organizowania dla rodzin „grup wsparcia” i „grup samopomocowych” oraz pomocy prawnej.

Kontrola wykazała nieprawidłowości w zakresie realizowania zadania, dotyczącego zatrudnienia asystenta rodziny. W Gminie Braniewo, to Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej został wyznaczony do realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w związku z czym, to na Kierownika Ośrodka spoczywa realizacja obowiązku zatrudniania asystenta rodziny.

Odrębną kwestię stanowi również procedura przydzielania asystenta rodziny o której mówi art. 11 ustawy. Kierownik kontrolowanej jednostki sugerując się tym, iż poprzez zwarte porozumienie z Federacją FOSA, realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dokonywała przydzielania asystenta rodziny, którego faktycznie nie zatrudniała w swoim Ośrodku.

W toku przeprowadzonych czynności kontrolnych, realizacja zadań wynikających z ustawy, została szczegółowo omówiona z Kierownika GOPS w Braniewie.

9. Zalecenia

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, działając w oparciu o art. 197d ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnoszę o podjęcie przez Kierownika, jako osoby odpowiedzialnej za ich powstanie, stosownych działań, mających na celu ich wyeliminowanie oraz realizację następujących zaleceń:

1. Podjąć działania w celu zatrudnienia asystenta rodziny zgodnie z art. 17 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. **Termin realizacji – 1 miesiąc.**
2. Przestrzegać procedury przydzielania rodzinie asystenta określonej w art. 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. **Termin realizacji – na bieżąco.**

Kontrolowanej jednostce przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych na zasadach określonych w art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego wraz z zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Podstawa prawna:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. 2015 poz. 1477),
- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 998 ze zm.).

Z up. WOJEWODY
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
Joanna Jabłńska-Mastrau
ZASTĘPCZY DYREKTORA
Wydziału Pracy i Polityki Społecznej

Do wiadomości:

1. Jakub Bornus – Wójt Gminy Braniewo.

GŁÓWNY SPECJALISTA
Pastuła
Agnieszka Pastuła

GŁÓWNY SPECJALISTA
Kon
Lilla Kondrusik

p.o. Kierownika
GŁÓWNY SPECJALISTA
Maścianica
Stella Maścianica